

Nemzetpolitikai összefoglaló

2012. 48. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

A szórvány napja lehet november 15-e

November 15-e Kárpát-medence-szerte a szórvány napja lehet a jövő évtől – erről állapodtak meg a Magyar Állandó Értekezlet szórvány szakbizottságának résztvevői budapesti ülésükön. Répás Zsuzsanna a sajtó képviselőinek elmondta, az RMDSZ javaslatára határoztak erről, a szervezet immár második éve ünnepli ekkor a szórvány napját, amely Bethlen Gábor fejedelem születésnapja. A szórvány szakbizottság ülésén a résztvevők végigtárgyalták a szórványt érintő legfontosabb kérdéseket, Lélfa Koppány, a Bethlen Gábor Alap vezérigazgatója beszámolt milyen támogatások, kifejezetten a szórványt segítő programok vannak. Beszámoló hangzott el a külhoni magyar óvodák éve program eredményeiről. Kántor Zoltán a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója a jövő évre tervezett kisiskolások éve programról beszélt. Ennek most folyik a szakmai kidolgozása, amelynek keretében mind magyarországi, mind határon túli magyar szervezetekkel felvették a kapcsolatot, és várhatóan év végére dolgozzák ki a program tartalmi elemeit. Az ülésen Bodó Barna, a testület társelnöke a szórványokra kidolgozott speciális programokról, és a szórványgondnoki hálózatról beszélt. Azt kérte, az egyes régiók nevezzenek meg egy számukra fontos programot, amit szeretnének elindítani. Ezt követően a régiók számoltak be az őket érintő legfontosabb problémákról.

Répás Zsuzsanna: a kormány nem támogatja a vegyes pártokat

Hosszú távon asszimilációhoz és a politikai önállóság elvesztéséhez vezet, ezért a kormány nem támogatja a magyarok és a többségi nemzethez tartozók vegyes pártjait - mondta Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár múlt szombaton, egy ifjúsági szervezetek számára rendezett bátonyterenyi konferencián. Répás Zsuzsanna a Most-Híd szlovák-magyar párt példáján rámutatott, a nem etnikai alapon szerveződő vegyes pártban nem mindenki beszél magyarul, a szlovák a közös nyelv, aminek az lehet a vége, hogy a magyarok csak egy nagyobb pártba tagozódva politizálhatnak, a pártfegyelemhez alkalmazkodva. A nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár ugyanakkor pozitívan értékelte, hogy a két felvidéki magyar párt lehetőséget lát az együttműködésre.

Autonómiatüntetés: közös nyilatkozatot fogadtak el résztvevők

Az autonómiát tartja az egyedüli megoldásnak Székelyföld gondjaira az a közös nyilatkozat, amelyet a szombaton Sepsiszentgyörgyön rendezett tüntetés résztvevői fogadtak el, háromszoros igen felkiáltással. A Sepsiszentgyörgyi nyilatkozat címmel felolvasott dokumentumban leszögezték: a központosított bukaresti hatalom eddig több problémát okozott, mint ahányat megoldott. „Nincs további 22 évünk várni arra, hogy Bukarestben rendeződjenek közös dolgaink” - áll a dokumentumban. Leszögezték: azt

akarják, hogy saját dolgaikban maguk dönthessenek, és az autonómia követeléséből nem engednek. „Küzdelmünket békés, demokratikus eszközökkel mindaddig folytatjuk, míg célunkat el nem érjük” - áll a nyilatkozatban. A szöveg arra szólítja fel az erdélyi magyar politikai pártokat, hogy dolgozzanak ki egy közös cselekvési tervet az autonómia elérése érdekében, és attól el ne térjenek. Partneri együttműködést ajánlottak ugyanakkor az Erdély méltóságát visszakérő románságnak. A több ezer résztvevő jelenlétében lezajlott tüntetésen Tókécs László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elnöke arra figyelmeztetett, azok vádolják őt megosztással, akik letértek az autonómia útjáról. Hozzátette, meggyőződése szerint az autonómia kérdésének nem megosztania, hanem éppen összekapcsolnia kellene az erdélyi magyarságot. A volt püspök kijelentette, az erdélyi magyarság megalégtelte, hogy választottai elmennek Bukarestbe, majd hazajönnek, és elmagyarázzák, hogy mit miért nem lehet megcsinálni. Tókécs szerint a bukaresti parlamentben minőségi képviselőre van szüksége az erdélyi magyarságnak. Méltányolta ugyanakkor, hogy az RMDSZ képviselői is jelen vannak az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) által meghirdetett tüntetésen. Toró T. Tibor, az EMNP elnöke egyebek között arról beszélt, hogy az erdélyi magyarság „parlamentari képviselőtének a monopóliumát féltve őrző” RMDSZ aprópénzre váltotta az autonómia ügyét. Toró úgy vélte: bár az erdélyi magyarság parlamenti képviselői húsz évvel ezelőtt felesküdték az autonómiára, „a jövőt adták el a jelen - szavazatra váltható - eredménymorzsáiért”. A tüntetésen Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) elnöke emlékeztetett arra, hogy októberben a román szenátus anélkül utasította el a Székelyföld autonómia-statútumának a törvénytervezetét, hogy az RMDSZ szenátorai felszólaltak volna a tervezet mellett, és a szövetség vezető politikusai részt sem vettek az ülésen. Hozzátette, téved, aki azt gondolja, hogy ezzel a témát lezárták. „A küzdelem csak most kezdődik!” - jelentette ki Izsák Balázs. Az SZNT-elnök felszólítására a tömeg háromszoros igen kiáltással szavazta meg, hogy a decemberi választások után megalakuló új parlamentbe is betérjesszék a székelyföldi autonómia-statútum tervezetét, és azt is, hogy a székelyföldi önkormányzatok ismét határozatlan tegyenek hitet az autonómia mellett.

Restitúció: uniós segítséget várnak

Petíciót nyújt be a romániai magyar egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása érdekében három magánszemély az Európai Parlament petíciós bizottságának – jelentette be Tókécs László csütörtöki budapesti sajtótájékoztatóján. Az EP-képviselő közölte, hogy a dokumentum három aláírója Sándor Krisztina, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) ügyvezető elnöke, Erdélyi Géza felvidéki református püspök és Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke. Mint mondta, a beadványhoz az apropót a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium „botránosságig fajult esete” szolgáltatta. Tókécs László, az EMNT elnöke azt is elmondta, hogy „23 év alatt nem sikerült elemi fontosságú kérdéseinket megoldani”, ezért az EMNT mozgalmat indított „Teljes körű visszaszolgáltatás” címen. Ennek keretében különböző erdélyi objektumok előtt demonstrációkat szerveznek, ahol követelik az egykor magyar egyházi kézben levő

épületek visszaadását. Lomnici Zoltán rámutatott: számos esetben lehetett tapasztalni, hogy Románia megsértette az alapvető emberi jogokat. Noha Románia az EU-ba való felvételekor vállalta, hogy a tulajdonjogot is tiszteletben tartja, ezt nem teljesítette – tette hozzá. Hangsúlyozta: alapvető fontosságú a kisebbségben élő magyarság megmaradása szempontjából az egyházak működése, a román asszimilációs törekvéseknek ugyanakkor része a magyar egyházak gyengítése. Közölte, azt kéri, hogy az EP petíciós bizottsága tűzze napirendre a romániai egyházi ingatlanok visszaállamosításának ügyét, illetve vizsgálja meg, hogy az EU jogrendszerével összeegyeztethetők-e a román államnak az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatására, illetve a Református Székely Mikó Kollégium visszaállamosítására vonatkozó intézkedései.

Van jövőkép a Felvidéken

Van jövőkép a Felvidéken, a látványos demográfiai csökkenés ellenére is lehet pozitív eredményeket produkálni, ugyanis évről évre nő a magyar nyelvű oktatási intézményekbe beiratott kisdiákok száma – mondta Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár szerdán az MTI-nek, miután beiratkozási ösztöndíjakat adott át a szlovákiai Marcelháza magyar tanítási nyelvű alapiskolájában a Rákóczi Szövetség szervezésében. Répás Zsuzsanna úgy fogalmazott: minden kisdiák és minden magyar ember számít, oda kell figyelni mindenkire, mert ők jelentik a felvidéki magyarság jövőjét. A Rákóczi Szövetség ösztöndíjprogramjának elindítását úttörő jellegűnek nevezte, és mint emlékeztetett, akkor még nem volt státusz törvény, oktatási-nevelési támogatás. A helyettes államtitkár fontosnak tartotta, hogy a külföldi magyarságra nemcsak a magyar kormány figyel oda, hanem a civil szervezetek is. Ez az, ami élővé teszi a Kárpát-medencét behálózó magyar nemzeti közösségi hálót – fogalmazott.

Élhetőbb Szlovákiát szeretne a Kerekasztal

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának (SZMK) szóvivője szerint élhetőbb Szlovákiát kell teremteni, mert az országban a feltételek jelenleg nem ideálisak ahhoz, hogy egy kisebbség „megvalósíthassa önmagát, anélkül, hogy ebből bármilyen hátránya származna”. Tokár Géza A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala: dialógus a kisebbségekről a kisebbségekért című, a Magyar Külügyi Intézet és a Nemzetpolitikai Kutatóintézet közös rendezvényén elmondta, ennek a célnak az eléréséhez fontos eszköz a nyomásgyakorlás, vagyis például a pártokon számon kell kérni az etnikai vonatkozású ígéreteket. A szóvivő a kisebbségi nyelvhasználatban kapcsolatban kifejtette, ha elvileg van is lehetőség a nyelvhasználatra, nem biztos, hogy a valóságban is lehet ezzel élni. Öllös László, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet elnöke az SZMK, a Magyar Közösség Pártja (MKP) és a Híd-Most által szeptemberben aláírt kisebbségi minimumról azt mondta, ez egy alapidokumentum, egy elveket tartalmazó közös nyilatkozat, amely szakmailag védhető minimális

feltételrendszert fogalmaz meg. A cél az, hogy teljes mértékben megvalósítsák az ott leírt feltételeket, és ehhez Magyarország támogatására is szükség van - tette hozzá. Hangsúlyozta, 1989 óta nem sikerült annyira kiszorítani a szlovákiai közbeszédből a magyaroknak fontos témákat, mint az elmúlt három évben. Elterjedt ugyanis az a vélekedés, hogy ezekkel csak a feszültséget gerjesztik, ezért nem kell annyit beszélni róluk, pedig a probléma szőnyeg alá söprése nem megoldás. Kiemelte, az SZMK nem lesz politikai párt, nem akarja felváltani a jelenlegi pártokat.

94 évvel ezelőtt csatolták Vajdaságot Szerbiához

Senkinek sem szabad veszélyeztetnie Vajdaság alkotmány szavatolta autonómiáját, de nem sértheti meg Szerbia alkotmányát sem senki olyan mesék mögé bújva, hogy így valósítja meg Vajdaság autonómiáját, jelentette ki Tomislav Nikolic. „Nincs határ Vajdaság és Szerbia más részei között, mert ez az alkotmányban is így van lefektetve és azért, mert Szerbia polgárai ezt így akarják” – hangsúlyozta Nikolic elnök a Vajdaság Szerbiához csatolásának 94. évfordulója alkalmából rendezett szombati ünnepségen. A szerb elnök hangsúlyozta, kétségbe vonja a jószándékát annak, aki összeférhetlenséget szít Vajdaságban, mert az - fogalmazott - a háborús összetűzések előtti évekbe akar visszavetni bennünket. Vajdaság eszméje soha nem volt az állam az államban eszméje, hanem a közös élet eszméje, jelentette ki Bojan Pajtic, a tartományi kormány elnöke, aki szerint Vajdaság eszméjére nem építhetők politikai megosztások, inkább mindenkinek tanulnia kell a térség gazdag történelméből. Pajtic hozzátette, Szerbiában fel kell hagyni az üres nacionalista frázisok puffogatásával, a jövő felé kell fordulni. Pásztor István, a tartományi képviselőház elnöke kijelentette, ő, akárcsak nemzeti kisebbségének képviselői, megemlékeznek erről a napról, de nem ünneplik. Pásztor elmondta, a különféle politikai struktúrák Vajdaság autonómiájáról szóló koncepcióját a történelem során mindig a szeparatizmus megnyilvánulásaként mutatták be. „Vajdaság autonómiájától való félelem voltaképpen félelem a szabadságtól, félelem a modern törekvésektől, félelem az autonóm polároktól. Amíg a decentralizáció és regionalizáció kérdését nem rendezik az alkotmányon keresztül, nem lesz európai Szerbia. Vajdaság autonómiája a méltóság és Szerbia minden polgára szabadságának mércéje” – üzent Pásztor.

A sztálinizmus áldozataira emlékeztek Kárpátalján

Idén új emlékműnél emlékezett Ungvár magyarsága az 1944-ben magyarságuk vállalása miatt elpusztított ősökre, hozzátartozókra, a kárpátaljai magyar közösség ellen irányuló legnagyobb gonosztetre. A KMKSZ által 1989-ben emelt korábbi emlékjelet sikerült egy méltóbbal felcserélnie a kulturális szövetségnek, melyet november 18-án, vasárnap avattak

fel ünnepélyesen. A megemlékezésen Kovács Miklós, a KMKSZ elnöke beszédében rámutatott: „A '44-es terror célpontja a magyar nemzet tartása, lelke volt, hogy a megfélemlített tömeg alapanyag legyen a kommunizmus építéséhez.” Úgy vélte, „az elfelejtett múlt, a megtört tartás, a felborult értékrend a mai mindennapoknak is része, az akkori eseményeknek a mai nemzedékek is áldozatai.” Balogh Livia, a KMKSZ Ungvári Középszintű Szervezetének elnöke köszönetet mondott a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnak, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nek, valamint minden kárpátaljai magyar embernek, akik tevőlegesen hozzájárultak ahhoz, hogy egy méltóbb emlékjel előtt állhasson meg Ungvár emlékező magyarsága.

Nem szavazott a Kárpátaljai Megyei Tanács a magyar nyelv regionális státusáról

Elnapolta a döntést a magyar nyelv regionális státusának kérdésében a Kárpátaljai Megyei Tanács múlt pénteken. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) által benyújtott határozattervezet lényege, hogy félreérthetetlenül fogalmaz a magyar nyelv kárpátaljai regionális státusát illetően. Kovács Miklós képviselő, a KMKSZ elnöke elmondta, hogy Kelet-Ukrajna számos megyéjében és városában fogadtak el hasonló határozatokat az orosz nyelv vonatkozásában. Arra a felvetésre, hogy a magyar nyelv regionális státusának biztosítása esetén mi lesz azokkal a kárpátaljai járásokkal, amelyekben alig élnek magyarok, Kovács Miklós rámutatott, hogy a regionális státus megadásának célja elsősorban az, hogy a megyei hivatalok szintjén is lehetővé tegye a magyar nyelv alkalmazását. Medvigy István képviselő az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) határozattervezetét ismertetve úgy vélte, hogy az új nyelvtörvény elfogadásával a magyar automatikusan regionális nyelvvé vált Kárpátalján, így csupán a jogszabály rendelkezéseinek alkalmazását lehetővé tevő intézkedéseket kell megvizsgálnia a megyei önkormányzatnak. A BJuT részéről Andrij Szerbajlo tanácselnök-helyettes ellenezte, hogy az egész megyére érvényes döntést hozzon a magyar nyelv vonatkozásában a megyei tanács. A Régiók Pártjától (PR) felszólaló Ivan Busko képviselő javasolta az UMDSZ-es javaslat elfogadását. Brenzovics László (KMKSZ) egy kompromisszumos megoldás kimunkálásának reményében rámutatott: az elfogadandó határozatnak mindössze ki kellene mondania, hogy a magyar már regionális nyelv Kárpátalján, s a helyi önkormányzatoknak ennek megfelelően kell eljárniuk, teljesítve a törvényi előírásokat, a megyei tanácsnak pedig költségvetésében biztosítania kell ehhez számukra a fedezetet. Ivan Baloga tanácselnök azt hangoztatta, hogy a törvény végrehajtásához nem áll rendelkezésre költségvetési forrás, ezért tulajdonképpen csak egy politikai nyilatkozat elfogadására volna lehetőség, azt azonban anyagi háttér híján nem támogatja. Az önkormányzat az Egysége Közép (JeC) vezetőjének javaslatára a képviselők végül úgy döntöttek, hogy elnapolják a kérdés megvitatását. A megyei tanács ülésén jelen volt Bacskai József, Magyarország ungvári főkonzulja.

Muravidéki magyarokkal találkozott Orbán Viktor

Orbán Viktor miniszterelnök egynapos hivatalos szlovéniai látogatása során megbeszéléseket folytatott szlovén kollégájával, Janez Jansával, valamint találkozott a muravidéki magyarság képviselőivel. Magyarország büszke tizenhárom nyilvántartott kisebbségére, ez ugyanis színesebbé teszi az életet, növeli Magyarország értékét, a kormány pedig minden segítséget megad a nemzetiségek kultúrájának, nyelvének megőrzésére – jelentette ki Ljubljanában Orbán Viktor. Janez Jansa a sajtótájékoztatón gyümölcsözőnek nevezte a szlovén-magyar kapcsolatokat, külön kiemelve a Szlovéniában élő magyar és a Magyarországon élő szlovén kisebbségek helyzetét mint a hétfői tárgyalások egyik fő témáját, majd úgy fogalmazott: nagyon fontos, hogy a nemzetiségek megőrizzék identitásukat. A Szlovéniában élő magyarság képviselőivel való találkozásán a felek megegyeztek: összeállítanak egy tervet arról, hogy a kabinet reményei szerint az elkövetkező időszakban erősödő magyar gazdaság milyen lehetőségeket tud teremteni a Muravidéken élő magyarságnak. Orbán Viktor elmondta, ebben a szerveződésben a szlovéniai magyarok szervezeteinek meghatározó szerepet kell játszaniuk, a munka hozadékaként ugyanis a szlovéniai magyarság biztosabb lábakon kell hogy álljon, mert nem szabad eltűnnie, beolvadnia, hanem gyarapodnia kell. A miniszterelnök egyúttal arra kérte a közösség tagjait, álljanak elő jó ötletekkel. Megjegyezte, a Muravidék általában kiesik a magyar közfigyelemből, ám van rá lehetőség, hogy igazi magyar gazdasági élete legyen a Kárpát-medencei magyarság e szegletének. Horváth Ferenc, a Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség elnöke megköszönte, hogy az elmúlt időszakban erősödött a muravidéki magyarok iránti figyelem és nőttek a támogatások is. Fontosnak nevezte továbbá, hogy a szlovéniai magyarok hangot adjanak magukról, mert úgy látják, a törekvéseiket jól egybe lehet kötni a magyarországi elképzelésekkel.

Áder: Horvátország és Magyarország a kölcsönös megbecsülésre épít

Áder János magyar köztársasági elnök a Magyarországon élő horvátok megmaradásáért vállalt közös felelősséget, Ivo Josipovic horvát államfő pedig a kisebbségnek a két országot összekapcsoló szerepét emelte ki múlt szombaton Pécsen, az országos horvát napon mondott beszédében. Áder János úgy vélte, a horvát államfő részvételének az országos horvát napon az az üzenete, hogy a Magyarországon élő, sokféle hagyományt őrző horvátok közösségként való megmaradása mindkét ország felelőssége, sőt szívügye. Áder János rámutatott: a két ország közötti bizalom jele, hogy mindkét állam természetesnek vette a területén élő horvát és magyar kisebbségek kettős állampolgárságát. A köztársasági

elnök kitért arra is, hogy a magyarországi horvát nemzetiség jól szervezett, közösségük aktív és tevékeny. Úgy vélte: fontos megőrizni a közös tudást, azokat az eredményeket és sikereket, amelyeket a magyarországi horvát kisebbség ért el identitása megtartásában. „Olyan teljesítményt kell tisztelnünk, ami magyarságukat is erősíti” - tette hozzá. Ivo Josipovic beszédében azt emelte ki, hogy Magyarország Európában élen jár a kisebbségi jogok tiszteletben tartása terén. Rámutatott, a magyarországi horvátok szilárd alapot képeznek, összekötő kapocs szerepet töltenek be a két ország viszonyában. Utalt rá, ez az egyik legszervezettebb anyaországon kívüli horvát kisebbség, és ez politikai és kulturális téren is megmutatkozik. A horvát államfő szólt arról, hogy a hamarosan megkezdődő működését Horvátországban az a hivatal, amely a határon túl élő horvátok összefogásával, együttműködésével további pozitív változásokat hozhat a horvát-magyar kapcsolatokban is.

Drasztikusan csökken a magyar diákok létszáma

Rohamosan csökken a magyar diákok létszáma Horvátországban, az alacsony születési arányon túl ennek az is oka, hogy Horvátországban egyre több szülő inkább horvát, mint magyar tagozatra íratja be gyermekét. Az iskolaválasztás okairól és a kialakult helyzetről a helyszínen tájékoztattak a zágrábi magyar nagykövetség és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) Nemzetpolitikai Államtitkárságának munkatársai a jövő évi, külföldi magyar kisiskolások éve program előkészítéseként. Varga Erna, a horvátországi magyar iskolák tanügyi főtanácsosa a vendégeket elkísérte a vörösmarti és a kórógyi általános iskolába, az eszéki magyar oktatási központba, valamint az egyetem magyar tanszékére, ahol intézményvezetőkkel, a szülői munkaközösségek képviselőivel, tanárokkal találkoztak. A 2007/2008-as és a 2011/2012-es tanévet összevetve 20 százalékos a magyar intézményekben tanuló gyermekek létszámcsökkenése. A magyar óvodákban 23 százalékkal kevesebb óvodás volt, az általános iskolákban 17,5, a középiskolában pedig 16 százalékkal kevesebb diák volt, mint négy évvel korábban. Idén 11 százalékkal több gyereket íratnak be az óvodákban, mint tavaly, a gyerekek egy része azonban alig vagy egyáltalán nem beszéli a magyar nyelvet, hiszen sok esetben horvát családból érkeznek. Horvátországban ugyanis egyre több horvát tartja előnyösnek, hogy megtanuljon magyarul – mondta Varga Erna, hozzátéve, hogy ezt jól példázza az eszéki egyetem magyar szaka iránti nagy érdeklődés. Az általános iskolák elsőseinek száma azonban éves szinten 48 százalékos csökkenést mutat: a múlt tanévben 31, az ideiben összesen 16 magyarul tanuló első van a négy horvátországi iskolában.

